

ADVIES
VAN 21 OKTOBER 2020
OVER DE STARTNOTA GEWESTELIJK RUP
LEIDINGSTRAAT GLABBEEK-HALEN

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	1
III.	VISIE ENERGIETRANSITIE	2
IV.	RUIMTELIJKE VISIE INZAKE NUTSLEIDINGEN	2
V.	IMPACT OP LANDSCHAP, LANDBOUW, NATUUR EN MILIEU	3

I. SITUERING

1. SARO ontving op 20 juli 2020 een adviesvraag van minister Zuhal Demir over de startnota van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Glabbeek-Halen'.¹ De adviestermijn bedraagt zestig dagen.

Het departement omgeving (directiehoofd omgevingsplanning Peter David) gaf op de raadszitting van 26 augustus 2020 toelichting bij het ontwerp RUP.

Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 21 oktober 2020, komt de raad zo snel als mogelijk tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn.

2. De startnota verduidelijkt dat de nieuwe aardgasleiding tussen Glabbeek en Halen de bevoorrading van de Limburgse regio moet versterken. De leiding is nodig in functie van de uitbreiding van het gasnetwerk om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingszekerheid zal doormaken.

Daarnaast is aanvoercapaciteit nodig voor nieuwe gasaansluitingen in Limburg, dat met een jaarlijks gemiddelde van 4,5% aan gasaansluitingen bijna dubbel zo hoog ligt dan gemiddeld in Vlaanderen. De leiding zal ook de omzetting naar hoogcalorische aardgas toelaten. Door de regio van het Albertkanaal aan te sluiten op de bestaande oost/west transportas door België, bestaat de mogelijkheid om aardgas van diverse bronnen (Noors, Brits, Russisch, LNG dat wereldwijd beschikbaar is, enz.) met de nodige capaciteit en druk aan te spreken.

Voor de nieuwe verbinding Glabbeek-Halen worden drie mogelijke tracés grondig onderzocht. Die tracés zijn gelegen op het grondgebied Bekkevoort, Diest, Geetbets, Glabbeek, Halen en Kortenaeken.²

3. De startnota stelt verder dat in het voorliggend RUP een overdruk 'leidingstraat' zal worden aangeduid. Deze overdruk wijzigt de onderliggende bestemming niet, maar bevat bijkomende bepalingen die toelaten om ondergrondse leidingen aan te leggen. Het voorschrift voor deze overdruk betreft het typevoorschrift voor leidingstraat.

Daarnaast zal ter hoogte van eventuele nieuwe bovengrondse infrastructuur de bestemming wijzigen naar een bestemming 'Gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsvoorzieningen'. Indien uit de milieueffectenrapportage naar voren komt dat bijkomende bepalingen wenselijk zijn, kunnen de voorschriften verder verfijnd en aangevuld worden.

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. SARO wenst volgende kritische bedenkingen te formuleren bij de voorliggende startnota van het gewestelijk RUP 'Leidingstraat Glabbeek-Halen':
 - De raad vraagt verdere onderbouwing van de noodzaak van deze nieuwe leidingstraat. Het is onduidelijk in hoeverre voorliggend project kadert binnen de beoogde energietransitie op

¹ <https://omgeving.vlaanderen.be/grup>

² Nota aan de Vlaamse Regering. Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Glabbeek - Halen'. VR 2020 1707 DOC.0916/1

Vlaams niveau (zie deel III).

- De raad meent dat het waardevol zou zijn om werk te maken van een globale ruimtelijke visie inzake nutsleidingen voor Vlaanderen. Het ontbreken van een dergelijke visie maakt het op heden onmogelijk om elke individuele vraag naar een extra nutsleiding te kunnen beoordelen op zijn noodzaak (deel IV),
- De raad wijst ten slotte op de potentiële grote impact van voorliggend project op milieu, natuur, bos, landschap en landbouw (deel V).

III. VISIE ENERGIETRANSITIE

5. Bijlage 1 bij de startnota handelt over de energiebevoorradingsszekerheid en de rol van aardgas en groene gasen in het energiesysteem. Deze bijlage is opgemaakt door het departement omgeving. De nota stelt onder meer dat de versterking van de aardgasvervoerscapaciteit in de regio Limburg een oplossing is om tijdig nieuwe gascentrales te kunnen opstarten en zo de gefaseerde uitgebruikneming van nucleaire capaciteit op te vangen. De investering is ook gericht op de uitbouw van voldoende capaciteit om de toename in het aantal gasaansluitingen in de regio te blijven opvangen en op de tijdige omschakeling van de regio van L-gas naar H-gas. De nota argumenteert de aanleg tevens vanuit het feit dat ook hernieuwbare gasen kunnen vervoerd worden met de leidingstraat.

De raad vraagt verdere onderbouwing van de noodzaak van deze nieuwe leidingstraat. Het is voor de raad onduidelijk in hoeverre voorliggend project kadert binnen de beoogde energietransitie op Vlaams niveau. De raad verwijst naar het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 dat door de Vlaamse Regering op 9 december 2019 werd goedgekeurd. Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 en de beleidsnota omgeving 2019-2024 formuleren de doelstelling inzake een vermindering van minstens 80% van de uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen tegen 2050. De wereldwijde verbintenis om de klimaatverandering te beperken (Akkoord van Parijs) en het nationale en Europese energie- en klimaatbeleid zullen gevolgen hebben voor de toekomstige vraag naar gas.

IV. RUIMTELIJKE VISIE INZAKE NUTSLEIDINGEN

6. Voor de beoordeling van een voorontwerp RUP voor leidingstraten gaat SARO uit van enkele ruimtelijke principes vastgelegd in het RSV. Het RSV gaat voor de aanleg van lijninfrastructuur uit van het bundelingsprincipe. Pijpleidingen moeten maximaal worden gebundeld met lijninfrastructuur van Vlaams niveau (bv. hoofd- en primaire wegen, hoofdwaterwegen, bestaande hoofdtransportleidingen). Ze moeten tevens zo veel mogelijk in leidingstroken worden aangelegd.

De raad benadrukt dat hierbij telkens uitgegaan wordt van de individuele vraag naar de aanleg van een nieuwe leidingstraat. De raad meent dat het waardevol zou zijn om werk te maken van een globale ruimtelijke visie inzake nutsleidingen voor Vlaanderen.³ Het ontbreken van een dergelijke visie maakt het op heden onmogelijk om elke individuele vraag naar een extra nutsleiding te kunnen beoordelen op zijn noodzaak. De raad is er zich van bewust dat deze ruimtelijke visie pas ontwikkeld kan worden indien er ook een duidelijke beleidsvisie is ontwikkeld over de energiebevoorrading in Vlaanderen (gekaderd binnen een Europees perspectief). De raad vraagt om de uitwerking van deze visie te koppelen aan het proces tot opmaak van een nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

³ SARO 2012 | 10 Advies van 4 juli 2012 over het RUP Leidingstraat Tessenderlo-Diest.

V. IMPACT OP LANDSCHAP, LANDBOUW, NATUUR EN MILIEU

7. Het plangebied omvat de gemeenten Halen, Bekkevoort, Diest, Kortenaken, Geetbets en Glabbeek. De drie alternatieven lopen grotendeels doorheen de open ruimte. In de startnota is sprake van een minimale breedte van de leidingstrook van 30 meter. De lengte bedraagt minimaal 18,7 km (westelijk alternatief) en maximaal 20,8 km (centraal alternatief).

De raad vraagt aandacht voor de impact van voorliggend gewestelijk RUP op milieu en natuur. Het geïntegreerd planningsproces - met inbegrip van het Milieueffectenrapport (MER) - zal duidelijkheid verschaffen over de juiste impact.

Alle drie de alternatieven lopen doorheen het Vogelrichtlijngebied (SBZ-V) 'De Demervallei' en het Habitatrictlijnengebied (SBZ-H) 'De Demervallei'. Het centraal alternatief en het westelijk alternatief doorkruisen het Habitatrictlijnengebied 'Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw'. Het onderzoeksgebied omvat tevens enkele gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) zoals het VEN-gebied 'Het Rot-, Gorenbroek en Diestersbroek, het VEN-gebied 'Het Heibos en Schrabaardebos', het VEN-gebied 'De Begijnenbeekvallei' en 'Het Klein en Groot Begijnbos'.

Alle drie de alternatieven doorkruisen de vallei van de Demer. Het oostelijke en centrale alternatief kruisen bovendien de vallei van de Velpe waarbij het centrale alternatief ook een stuk in deze vallei loopt, parallel met de Velpe. Verder kruisen de verschillende alternatieven ook kleinere waterlopen en kleinere flarden mogelijk overstromingsgevoelige gebieden. De startnota (pag. 25) benadrukt dat de waterhuishouding een aandachtspunt vormt.⁴

Door het kruisen van een beschermd dorpsgezicht en waardevolle landschappelijke zones is landschap en erfgoed ook een belangrijk aandachtspunt. Het oostelijke alternatief kruist een beschermd 'stads- en dorpsgezicht' (Abdij van Rothem), waarbij het abdijgebouw zelf in het onderzoeksgebied is gelegen. Verschillende gebouwen uit de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed zijn in de onderzoekzones gelegen. Het plangebied is ook gelegen in of nabij enkele landschappelijke erfgoedgehelen (opgenomen in wetenschappelijke inventaris), met name het 'Slagveld van Halen' en 'Vallei van de Velpe tussen Dalemse molen en Kortenaken'.⁵

En tenslotte wijst de raad op de impact op de landbouw. Een belangrijk deel van het plangebied is landbouwgebied waardoor rekening moet worden gehouden met de bedrijfsvoering en bedrijfszetels van de betrokken landbouwers. De startnota formuleert hieromtrent volgende ambitie: *'Het mijden van percelen met een niet compatibel landbouwgebruik, bv. landbouwbedrijven, boomgaarden met hoogstammige bomen, serres. Aangezien de regio bekend staat om zijn talrijke fruitaanplanten, wordt ernaar gestreefd om deze te kruisen op de minst kwetsbare plaats'*.⁶

⁴ Startnota pag.25

⁵ Startnota pag.26

⁶ Startnota pag.26